

Yugoslavian egin diran ekonomiako barriztapenak de-
rrior sortu dabe, politika zaharra ekonomiako jokabide
barriei egokitzeko premia.

Dibiseñ puntuan ikusi leiteke hori. Yugoslaviak poli-
tika erdirakoi edo zentralistea eroan dau orainarte dibisa
kontuan. Kapitala ahorratu be Belgradon egiten zan, inbes-
tizioak be Gobernuak erabagitzen zituan eta. Lantegiak,
euren irabaziak gorde ta aurreratu barik (inbestitzerik ez
euken eta), irabazi-alako guztia Belgradora bidaldu behar
eben. Politika honeri, "yugoslavismoa" deitu leitekio: Yu-
goslaviako oinarri ta errealidade sozial plurala ahazturik,
bertoko populua tribu bardin bat balitz legez gobernatzen
zalako. Yugoslaviaren *batasunaren* aldeko politikea zan
Gobernuaren ardurarik biziena. Politikan batera-zale edo
unitarista bezala, ekonomian dirijista zan Gobernuaren jo-
kabidea. Eta guztietan erdirakoi edo zentralista.

Gero, molde-barriztapenagaz autojestionia sortu zane-
an, dirijismo erditarrak ez eukan zereginik. Eta lantegi
bakoitzak, bere irabazirik andienak Belgradora bidaldu
barik, bertan inbestidu behar zituan ezkerro, lantegi bakoitz-
zaren eta Errepublikak federalen autonomiak berebiziko
indarra artu behar eban nahi ta nahi ez. Autonomia hau
oraindino gehiago indartu zan, Errepublika bakoitza aha-
legin guztiakaz bere produktuak esportatzen asi zanean,
eta holan lorturiko dibisak etxean gordetzen.

Ekonomia-molde barriari egokitzen ez jakon konzeptua
bihurtu zan Yugoslaviaren politikazko *batasun konzeptua*.
Errealidade sozio-nazionalari lehenengo, ta ekonomiako
errealidadeari be egokitzen ez jakona gero. Agiri egoan,
batasun zaleak, hau da, gudua egin eben komunista klasi-
kuak, gutxien gutxienez errezeloz artuko zituela barrizta-
zaleen asmuok. Erresumaren² batasun-konzeptua diferente
bi baitagoz³ jokabide biotan.

Autojestionia asi orduko (1950) sortu zan joera bion
burruka. Baina, 1965-ean erreforma asmoak radikalagotu
ziranetik, politikazko burruka be asko gogortu da. Egia
esateko, lan arazoetako autojestionia asikeran ez zan oso
benetakoa ta gaur be ez da erabatekoa. Yugoslavian, Al-
derdi bakarra ta sindikato bakarra dago (Komunistea).
Erri kontseiluetako 59 % ta erri komisinoetako 65 % Al-
derdi Komunistakoak ziran 1958-an, eta gero be komunis-
ten eskuetan jarraitzen dabe lan arazoak. Beraz⁴, lan ara-
zoak bat eginda dagoz Alderdi Komunistaren barruagaz,
beronen konzeptu edo buruzazino, asmo ta jokabideakaz,
eta Alderdiaren politikagaz. 1966-an, Rankovic Lehendakari-
ordezko erdirakoi ta stalinista kutsukoa baztertzea lortu
eben Kroazia ta Mazedoniako barrizta-zaleak. Hareek izan
ziran, duda barik, Yugoslavia sozialistako erri-politikak
eagutu dituan egunik larrienak. Rankovic baztertuta, sal-
baturik egoan molde-barriztapena.

Barriztapena, ondorio guztiakaz, azkeneraino eroateko
arazoa biztu da orain, 1970 urtearen asikeran. Milos Zanko
Parlamentuaren Lehendakari-ordezkoari, kendu egin deutso
Kroaziako Alderdiak bere ordezkaritza Komite Zentralean,
egun biko burruka gogorraren buruan. "Zanko arazoak"
Yugoslavia osoa enplegatu dau. Euki dabe esamesarik⁵
franko, hori dala ta, mundu guztiko albistariak⁶. Hau idaz-
ten ari naizanean, ez dago arazoa amaiturik, eta Titoren
esku-arte pertsonal bat itxaroten da. Sektore politika-za-
leak urduri⁷ dagoz.

Baina zer dago prolema honeen azpian? Kroaziako Al-
derdi Komunistari holako kolpe espektakular bat emotera

zek eragin deutson itaundu geinke. Molde-barriztapenerako
joera hau, Kroazia ta Eslovenia Errepublika industriatsue-
tatik zabalduetako da gehientsu bat (ez da ahaztu behar
Errepublika honeexek dirala mendebalera⁸ makurtuenak
be). Errepublika honeetan jokatzen da erreformaren etor-
kizuna.

Baina erreformak, ekonomiaz gainera, politikan be da
dauka zerikusirik, esan dogun legez. Beraz⁹, bere ondorioak
politikan nagusi-erazo arte, ezin esan leiteke ekonomiako
molde-barriztapena ondo finakatu danik. Ta hortxe dago
auzia: autojestionia, erdikoikeriaren eta utilitarismoaren
aurka ta pluralismoaren alde joanik, luzarora politikazko
elementu bihurtzen da, demokrazia liberalaren eta prentsa
askatuaren zuzpergarri, nazinotasun bakoitzaren indarga-
rri, eta abar. Yugoslaviaren (oraingo) batasuna ta Alderdi
Komunistaren (oraingo) batasuna dagoz zinez¹⁰ arriskuan.
Baina dogmakoiatzat ez dago Yugoslaviaren edo Alderdi-
diaren oraingoxea beste batasunik.

Komunista dogmakoiak dira komunista liberalen etsai-
rik¹¹ gogorrenak. Zanko, Kroaziako Alderdiaren ordezkari-
tza Belgradora bidaldua, komunista zaharra ta nonnahi
begirunez ohoratua, su ta ke ibili izan da aspaldion "aber-
tzalekeriaren" eta batez be "kroaziar abertzalekeriaren"
kontra. Atxakiarik ez jakon falta: 1967-ko "Izkuntza Agiria"
ezkerotik, kroaziarrak gero ta gogorrago azaldu ditue es-
kabide nazionalak. Gotovac idazleak Alderdiaren monopolioa
kritikatzen eban. Kroaziako "Literatur Kazeta" biziki aber-
tzale ari¹² zan (Zanko arazoa baino lehentxuago debekatua
izan da aldizkari hau). Kroaziako uriburuko Zagreb-eko al-
kateari be, abertzalekeria leporatu eutson Zankok, eta al-
kateak erretiratu egin behar izan eban. Joan dan abenduko
idazlan sail batean, latz eraso¹³ eutson "Borba" Belgradoko
egunkariak¹⁴ Kroaziako Alderdi Komunistaren buruzagitza-
ri. Eta abar antzeko. Zankok ezin jasan¹⁵ zituan Kroaziako
buruzagitza buruzazinoak Yugoslaviaren eta Alderdiaren
batasunari buruz. Halan be, honeek ez dira besterik, auto-
jestion sistemaren ondorio logikazkoak baino.

Irrati¹⁶ guztietatik behin ta barriro zabaldu zan, "auzi-
tegi erritar" baten antzeko Parlamentuko jardunaldiaren
ondoren, Zanko deskargututa dagoala, kalean. Kontserba-
dore eta stalinista izatea ta bere Alderdiko batasun ta di-
ziplinari kalte egitea leporatu deutsoe. Ta *unitarismoa!*
Salakuntza hau barria da komunisten akusazino-zerrenda
ohiturazko ta monotonoetan. Baina hauxe izan da kroa-
ziarrak gehien ta gogorkien erabilitako salaketa.

Ezin esan zer jazoko dan. Zanko ez dago lagun barik,
eta Titok laguntasuna agindu deusola entzuten da. "Borba"
isilik lotu da, Zanko egunkari¹⁷ honen zuzendaritzakoa izan
arren. Indarrak bananduta geratu dira. Kolpea, halan be,
unerik egokienean emonda dago; eta Kroaziako Alderdi Ko-
munistak laster eukiko ditu amaituta Zankoren kontuak.

Hala ta guztiz be, kroaziar komunistak ondo dinoe, ez
dirala gorabehera pertsonaltzat artu behar auziok. Kroaziar
buruzagitza ustez, kontserbadoreak eta unitaristak erre-
forma torpedeatzeko konspirazino bat egiten ari¹⁸ dira. Eta
Zanko, Kroaziako Alderdi Komunistaren buruzagitza iraul-
tzeko lanetan ebilela dirudi. Horregaitik, erreforma hau
guztiz aurrera eragiteko urtea bihurtu gura dabe barriz-
ta-zaleak 1970. Ekonomiako molde-barriztapenagaz kon-
pondu ezinezkoa baiteritxoe¹⁹ erdikoikeriari, zentralismoa-
ri, ta honen ideologiazko oinarri dan unitarismoari.

Jose Azurmendi

ONGARRI Pentzuak

SARB - en ardurapean eratuak

Pentsatu ondo ta pentsatu ondo zure ganadua.
Burubako egina, alperreko ekina.
ONGARRI-k, barriz, buruz egiten ditu pentsuak.
ONGARRI pentsuak ezagutzen ez badozuz, probatu eizuz.

Egazti, txarri, koneju, txahal gazte, esne-behi, aragitako
txahal: danentzako pentsuak, bakoitzari dagokiozanak. Bai-
ta ALIVO esne autsa be txahal txikiatzat.

Eskatu gure banatzaileari edo zuzenbide hontera:

ONGARRI, S. A.

piensos compuestos

Valle de ACHONDO (Vizcaya) - Telefono 11